

Tuulivoimaloiden kaavoitus ja luvitus pähkinäkuoressa

Jorma Jantunen

johtava asiantuntija

Suomen ympäristökeskus SYKE

15.6.2009

S Y K E

Tuulivoimarakentamisen ympäristöllinen säätely

- Kansainväliset sopimukset
- Kaavoitus
- Ympäristölliset lupamenettelyt

Ympäristönäkökulma tuulivoimaan

- Tuuli on puhdasta energiaa
- Tuulivoimatuotannolle on Suomessa hyvät edellytykset
- Tuulivoimarakentamista ohjaavat samat säännökset kuin muutakin rakentamista

Kansainväliset sopimukset

- Espoon sopimus
 - YK:n Euroopan talousneuvoston (ECE) yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista
- Århusin sopimus
 - Yleissopimus tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta
- YVA-direktiivi
 - Neuvoston direktiivi tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista

Maankäytön suunnittelu

- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (valtioneuvosto)
- Maakuntakaava (maakunnan liitto)
- Yleiskaava / osayleiskaava (kunta)
- Asemakaava (kunta)

Maankäyttö- ja rakennuslain puitteet tuulivoimalle

- Alueen soveltuvuus tuulivoimaloiden sijoituspaikaksi ratkaistaan lähtökohtaisesti kaavalla (maakunta-, yleis- tai asemakaava).
- Kun alue on maakunta- tai yleiskaavassa osoitettu tuulivoima-alueeksi, voidaan tuulivoimalat lähtökohtaisesti toteuttaa luparatkaisuilla ilman yksityiskohtaista kaavaa.

Ympäristövaikutusten selvittäminen ja arviointi

- Vaikutuksia arvioidaan kaavoituksessa, lupamenettelyissä ja mahdollisessa YVA-menettelyssä, NATURA-vaikutukset mahdollisesti luonnonsuojelulain mukaisessa arvioinnissa
- Selvitysten laajuuteen ja syvyyteen vaikuttavat sijaintialueen luontoarvot ja muu maankäyttö, kaavataso ja rakentamisen mitoitus

→ varmistetaan ympäristöllinen hyväksyttävyys ja toteuttamiskelpoisuus

Ympäristövaikutusten selvittäminen ja arviointi

- YVA-lain mukainen arviointi, sovelletaan tapauskohtaisesti alueellisen ympäristökeskuksen päätöksellä, ympäristöministeriö valmistelee kokorajan asettamista mitä suuremmat tuulivoimalat olisivat aina lakisääteisen YVA-menettelyn piirissä, arviointivelvollisuus toiminnanharjoittajalla
- Natura-arviointi luonnonsuojelulain nojalla, jos hanke todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000-alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi se on otettu Natura 2000-verkostoon, arviointivelvollisuus toiminnanharjoittajalla
- Ympäristövaikutusten selvittäminen osana kaavoitusta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti, arviointivelvollisuus kaavoittajalla

Tuulivoima maakuntakaavoissa

- Lapin meri- ja rannikkoalue (4 varausta)
- Keski-Pohjanmaa (1 varaus)
- Pohjois-Lappi (1 varaus)
- Pohjois-Pohjanmaa (10 varausta)
- Uusimaa (1 varaus)
- Valmisteilla olevat kaavat

Tuulivoimarakentamisen luvat

- Tarvitaan aina
 - Rakennuslupa
 - Lentoestelupa (yli 30 metrinen tuulivoimala)
 - Sähkömarkkinalain mukainen lupa yli 110 kV:n johdoille
 - Lunastuslupa maa-alueita varten uuden sähkönsiirtoverkon rakentamiseksi
- Tarvitaan sijoituspaikasta riippuen
 - Vesilupa, jos rakennetaan vesistöön tai vaikutuksia vesistöön
 - Ympäristölupa, josta voi olla haittaa naapureille, melu, vilkkuminen

Vesilain mukainen lupa

- Tuulivoimalan rakentaminen vesistöön edellyttää käytännössä aina vesilain mukaista lupaa.
- Maa-alueella rakentaminen edellyttää vesilain mukaista jos rakentamisella on vaikutuksia vesistöön

Ympäristölupa

- Tuulivoimarakentaminen voi edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, jos lähialueella on pysyvää tai loma-asutusta.
- Ympäristölupa tarvitaan, jos tuulivoimalasta saattaa aiheutua naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Kokemuksia tuulivoimaloiden kaavoituksesta ja luvituksesta

- Epävarmuutta mikä kaava riittää luvan myöntämisen perustaksi (ympäristöministeriö on ohjeistanut yhden kaavatason riittävyteen)
- YVA-menettelyn soveltamisen tapauskohtaisuus ja menettelyssä vaadittavat selvitykset
- Viranomaistoiminnassa alueellisia eroja
- Lupamenettelyt koettu sangen sujuviksi (rakennuslupien ja vesilupien keskimääräinen käsittelyaika noin 2 kk)

Tuulivoimarakentamisen ympäristöllisiä edistämismahdollisuuksia

- Oikea sijoituspaikan valinta
- Tiedon lisääminen, koulutus ja neuvonta
- Kaavoitusmenettelyjen selkiyttäminen ja YVAn soveltaminen selkeämmäksi
- Viranomaistoiminnan yhtenäistäminen

Tuulivoimahankkeen sijoituspaikan oikea valinta

- Ihmiset suhtautuvat periaatteessa myönteisesti tuulivoimaan, sijoituspaikoista paikallisia kiistoja (maisema, kalastus, linnut, melu, välke)
- Mahdollisimman varhaisessa vaiheessa selvittävä mahdolliset ristiriidat ja sovittava yhteen muiden maankäyttömuotojen kanssa (asutus, kalastus ja muut elinkeinot, arvokkaat maisema- ja suojelukohteet)
- Tiedon lisääminen tuulivoiman vaikutuksista